

А. М. ПАТЕРИГА, О. В. ПОПОВА, О. М. КУЛАЄЦЬ

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ОПТОВИХ ЦІН НА ПРОДУКЦІЮ МІСЦЕВОЇ ПОЛІГРАФІЇ

Важлива роль у підвищенні ефективності суспільного виробництва в сучасних умовах належить вдосконаленню системи ціноутворення. Розвиток госпрозрахункових принципів зумовлює необхідність створення передумов для матеріальної зацікавленості трудящих в кінцевих результатах виробництва на основі подальшої демократизації ціноутворення і наукового обґрунтування рівня цін. Перегляд оптових цін повинен здійснюватися на науковій основі з використанням антивитратного методу ціноутворення і врахуванням дії закону вартості.

Науковий підхід до проблеми ціноутворення сприятиме перетворенню ціни в дійовий економічний інструмент, який стимулює широке впровадження в господарську практику досягнень науково-технічного прогресу і ресурсозберігаючих технологій. Однією з найважливіших проблем ціноутворення в галузі є забезпечення достовірності відображення в цінах суспільно-необхідних витрат на випуск поліграфічної продукції. Участь різних за типами, технічним і технологічним рівнем виробництва підприємств (від районних друкарень до республіканських об'єднань) у виготовленні широкої номенклатури продукції зумовлює значні труднощі у визначенні суспільно необхідних витрат. Результати досліджень, проведених на 25 підприємствах системи облполіграфвидавів республіки, свідчать про значний діапазон зміни значень показника собівартості випуску аналогічних видів продукції. Так, витрати на 1 крб. випуску продукції знаходяться в межах від 0,47 крб. (Тростянецька друкарня, Сумський облполіграфвидав) до 1,25 крб. (Білоцерківська міська друкарня) в умовах експлуатації однотипного устаткування. Це пояснюється характером виготовлюваної продукції, яка, згідно з діючими оптовими цінами, нерентабельна для підприємств місцевої поліграфії. Так, Білоцерківська міська друкарня спеціалізується на випуску квиткової продукції, рівень ціни на яку значно нижчий за собівартість її виготовлення, в результаті чого підприємство в 1988 р. понесло збитки на суму 36 тис. крб.

Слід зазначити, що в загальному обсязі продукції, яку виготовляють районні та міські друкарні, а вони становлять 80% поліграфічних підприємств республіки, бланкова і етикетна продукція займає понад 70% і відіграє домінуючу роль в забезпеченні ефективної роботи місцевої поліграфії. Проте застосування морально застарілого і фізично зношеного устаткування для виготовлення названої продукції не забезпечує сучасного рівня продуктивності праці, що призводить до зростання трудових витрат.

Використання прогресивних технологій (виготовлення друкарських форм способом фотоскладання, фотополімерні друкарські форми) зумовлює значне зростання матеріальних витрат, що значно впливає на рівень оптової ціни.

Порівняно невисока собівартість застосування традиційних методів виготовлення поліграфічної продукції, які забезпечують низький рівень цін, не стимулює використання прогресивних технологій на підприємствах місцевої поліграфії.

Значні труднощі у визначенні фактичного рівня витрат зумовлює відсутність їх обліку за окремими видами виготовлюваної продукції. Огульний облік собівартості виготовлення продукції, який існує в міських та районних друкарнях, виключає можливість достовірного визначення рівня рентабельності окремих її видів, що призводить до невідповідності прейскурантних оптових цін суспільно-несхідним витратам. Низький рівень оптових цін не стимулює підприємства місцевої поліграфії до виготовлення високотиражної продукції, що спричинило розповсюдження практики так званого роздріблення тиражів з метою компенсування фактичних витрат. Виходячи зі специфіки структури цін діючого прейскуранта, стає вигідним друкувати малотиражну продукцію (вартість першої тисячі примірників значно вища порівняно з наступними). Крім того, існуюча практика врахування повторних тиражів етикеток (можливість тиражування з одного оригіналу) оптовими цінами діючого прейскуранту змушує поліграфічні підприємства до зберігання друкарських форм. Проте відсутність на більшості підприємств системи обліку поліграфічних видавців республіки можливостей зберігання готових друкарських форм (малі площі, дефіцит матеріалів) робить необхідним використовувати повний технологічний процес для виготовлення продукції. Застосування в даному випадку передбачених прейскурантом оптових цін на продукцію, виготовлену повторно, приносить вагомий збиток поліграфічним підприємствам. У зв'язку з цим оптові ціни на продукцію місцевої поліграфії рекомендується розробляти незалежно від періоду повторюваності замовлень і способу їх виготовлення.

В основу розробки оптових цін на названу продукцію доцільно покласти суспільно необхідні витрати, визначені на основі науково обґрунтованих норм і нормативів.

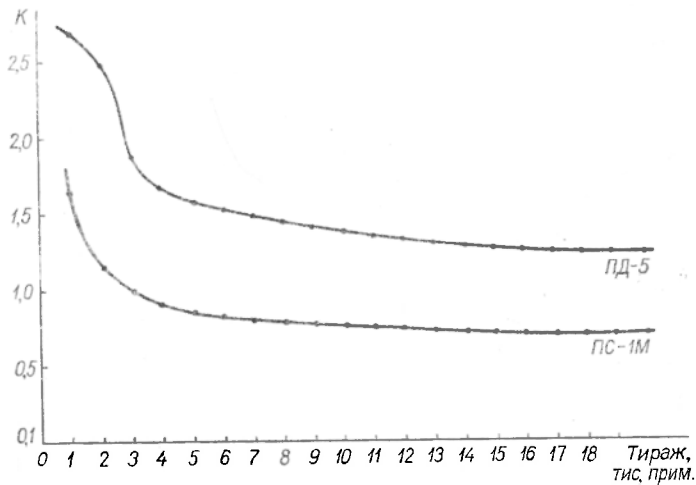
Трудові і матеріальні витрати пропонується визначати розрахунковим методом на одиницю поліграфічної продукції. При цьому важливо виявити вплив зміни тиражу і формату продукції на рівень витрат, пов'язаних з її виготовленням.

На рисунку зображений графік залежності трудомісткості виготовлення одиниці бланкової продукції від її тиражу. Виявлену залежність доцільно використовувати при визначенні рівня цін на поліграфічну продукцію, диференційовану за окремими тиражами і форматами, враховуючи, що

$$K = \frac{t_n + t_1}{T},$$

де K — трудомісткість виготовлення одиниці продукції, t_n — час на приладження; t_d — час на друк; T — тираж.

Усі інші витрати залежно від їх структури на різних стадіях виробництва визначають у процентному відношенні до трудових затрат.

Зміна трудових затрат на одиницю продукції залежно від тиражу.

Таблиця 1

Структура оптової ціни (крб.) бланкової продукції (площа 2130—3743 см², тираж 10,0 тис. прим.).

Елементи витрат	Складність				Коефіцієнт подорожчання
	I група	II група	I група	II група	
	Без подорожчання	З подорожчанням	Без подорожчання	З подорожчанням	
Сировина та матеріали					
основні	6,29	10,96	8,40	14,10	1,7
допоміжні	1,54	2,77	2,00	3,60	1,8
Паливо	0,08	0,16	0,11	0,22	2,0
Енергія	0,48	0,98	0,64	1,28	2,0
Заробітна плата	7,00	7,00	9,33	9,33	1,0
Відрахування на соцстрах	0,54	1,78	0,72	2,40	3,3
Амортизація основних засобів	3,22	3,22	4,29	4,29	1,0
Інші витрати	1,27	1,27	2,21	2,21	1,0
Всього витрат	20,17	28,14	27,70	37,40	1,35
Прибуток (53%)	11,63	15,76	15,50	21,00	1,35
Ціна	32,40	43,90	43,20	58,40	1,35
Ціна згідно з діючим прейскурантом	18,60	18,60	24,60	24,60	—
Коефіцієнт зміни	1,74	2,36	1,75	2,37	—

На основі проведених досліджень визначена структура витрат і рівень оптових цін на продукцію місцевої поліграфії. У табл. 1, 2 наведені дані розрахунків оптових цін на бланкову та етикетну продукцію.

Норматив рентабельності пропонується визначити для кожного виду продукції, виходячи з необхідного розміру прибутку, розрахованого на основі встановлених нормативів централізованих і внутрішніх відрахувань у фонди.

Таблиця 2

Структура оптової ціни (крб.) за виготовлення форм для аркушевих етикеток (формат 45×60 см. фарбовість — 1, тираж — 30,0 тис. прим.)

Елементи витрат	Складність						Коефіцієнт подорожчання
	I група		II група		III група		
	Без подорожчання	З подорожчанням	Без подорожчання	З подорожчанням	Без подорожчання	З подорожчанням	
Сировина та матеріали							
основні	6,30	10,40	7,50	12,57	8,70	14,73	1,7
допоміжні	1,50	2,70	1,80	3,20	2,13	3,80	1,8
Паливо	0,08	0,16	0,10	0,20	0,12	0,24	2,0
Енергія	0,48	0,96	0,57	1,14	0,66	1,32	2,0
Заробітна плата	7,00	7,00	8,30	8,30	9,70	9,70	1,0
Відрахування на соцстрах	0,54	1,79	0,64	2,12	0,75	2,47	3,3
Амортизація основних засобів	3,20	3,20	3,80	3,80	4,47	4,47	1,0
Інші витрати	1,79	1,79	2,00	2,00	2,27	2,27	1,0
Всього витрат	20,80	28,00	24,70	33,33	28,80	39,00	1,35
Прибуток (56%)	11,60	15,70	13,80	18,67	16,20	21,80	1,35
Ціна	32,40	43,70	38,50	52,00	45,00	60,80	1,35
Ціна згідно з діючим прейскурантом	23,50	23,50	26,70	26,70	34,10	34,10	---
Коефіцієнт зміни	1,38	1,86	1,44	1,95	1,32	1,78	---

Науково обгрунтований підхід до розробки оптових цін на продукцію місцевої поліграфії з максимальним наближенням до суспільно необхідних витрат на її виготовлення сприятиме забезпеченню ефективної роботи підприємств в умовах госпрозрахунку і самофінансування.

Стаття надійшла до редколегії 17.03.89